МЕТОДИЧНА РОЗРОБКА

Відкритого заняття на тему: «Виготовлення ляльок-мотанок з метою використання у власних анімаційних проектах»

(Гурток «Основи створення анімаційного кіно та медіа аспектів», другий рік навчання. Вік дітей 10-12 років)

Керівник гуртка Наталія Власова

Тип заняття: Засвоєння нових знань, формування вмінь, навичок.

Мета:

- Познайомити дітей з поняттям відродження прадавньої культури, традицій і світовідчуття наших пращурів у створенні ляльки-мотанки.
- Функції ляльки-мотанки: атрибут обряду, оберіг, дитяча іграшка.
- Опанування способів виготовлення ляльок-мотанок.
- Розвиток уваги, уяви, зосередженості, ініціативи, естетичного смаку, самостійної творчості дітей.

Матеріали:

- Зразки ляльок-мотанок.
- Клапоть грубого полотна або цупкої тканини 10х40 см для голови.
- Клаптик світлого полотна 15х25 см для рук.
- Шматок світлого полотна 25х45 см для тулуба.
- Клаптики 20х40 см для спідничок (нижньої і верхньої).
- Клаптик іншої розцвітки 10х15 см для фартушка.
- Шматочок квітчастої тканини 10х8 см для нижньої хусточки.
- Трикутний або квадратний клаптик (бажано цвітастої тканини) для верхнього платка
- Стрічечка для паска.
- Нитки муліне для намотування хреста на обличчі.
- Товсті нитки для фіксування деталей.
- Газета.

ПЛАН ЗАНЯТТЯ

Організаційний момент: Перевірка готовності створення позитивного мікроклімату.

Актуалізація знань: Діти, давайте згадаємо створення вами авторських етюдів у заданій техніці. Які можуть бути варіанти виконання?

- Малюнок під камерою.
- Живопис під камерою

- Фазова перекладка, маріонетка.
- Предмети на площині (гудзики, ножиці, літери, конструктор та ін).
- Лялька із випадкових матеріалів.
- Оживлення матеріалу (тканина, пісок, крупа та ін).
- Фазова лялька (пластилін, глина).
- Предметні ляльки.

Мотивація

Пропоную дітям переглянути мультфільм «Битва за сонце», створений гуртківцями «Веснянки»

Перегляд фільму.

- В якій техніці виконано фільм?

Об’ємний ляльковий фільм. Головні герої – ляльки-мотанки у різних варіантах виконання – з тканини, соломи, ниток і т.д.

Ляльки-мотанки – не просто носії фольклорного мотиву, а в повній мірі розкривають тему боротьби добра і зла у казці.

- З чого виготовлені декорації?

Із випадкових матеріалів: нитки, картон, тканини, проволока, пінопласт та ін.

Лялька-мотанка втілює відродження прадавньої культури, традицій і світовідчуття наших пращурів.

Вам буде цікаво ознайомитися з історією ляльки-мотанки, з обрядами і звичаями, з якими вони пов’язані, опанувати способи їх виготовлення.

Лялька-мотанка є стародавнім сакральним оберегом. Вона існує більше ніж 5000 років. Такі ляльки існували у багатьох країнах.

В Єгипті знайдено ляльку епохи Римської імперії (4-3 століття до н.е.). Лялька заввишки 19 см. Виготовлено її з грубого полотна й начинено шматинками та папірусом. Руки зроблені зі зсуканої тканини. Кольорова вовняна тканина, що колись покривала тулубець, практично не зберіглася. Лялька дійшла до нашої доби лише завдяки посушливому Єгипетському клімату, нині експонується в Британському музеї.

Виготовляли ляльки також із випаленої глини, кістки, дерева, воску, бурштину, бронзи, міді і навіть срібла із золотом.

Відомо, що в Стародавньому Римі діти бавилися не лише ляльками, ще в них були лялькові будиночки з мініатюрними меблями, іграшкові звірятка, солдатики, дзиги, кульки.

Пропоную дітям розглянути ляльки-мотанки.

- Символом чого є лялька-мотанка у прадавній культурі і традиціях наших пращурів?

Лялька-мотанка є символом родючості, материнства, хатньо-побутовим оберегом.

- Яка примітна особливість ляльки-мотанки?

Це її безликість, вірніше кажучі, обличчя як таке є, але без подробиць (очі, брови, ніс, рот не зображували).

- Що є характерною деталлю мотанки?

Хрест у колі – символ сонця. Горизонтальна лінія хреста символізує жіноче первоначало. Жінка є берегинею роду, домашнього вогнища.

Вертикальна лінія хреста символізує чоловіче начало – творчий розвиток, духовне зростання. Разом ці лінії символізують продовження роду.

- Чому лялька зветься мотанкою?

Виготовлення цієї магічної іграшки – цілий ритуал, при якому використовувати ножиці, голки та інші колючо-ріжучі предмети заборонялось, щоб долю не колоти і не різати. Клаптики тканини рвали руками, менші скручували мотузочками.

- Які функції мають ляльки-мотанки?

Спочатку лялька виникла як **атрибут обряду**. Її використовували в ритуалах – вплітали все те, від чого людина хотіла позбавитися (лиха, хвороби) і спалювали на вогнищі, або топили у воді.

Згодом з’явилася **лялька-оберіг**. Нащі пращури вірили в магічну силу ляльок, в їх здатність охороняти і захищати від злих сил, дарувати здоров’я, мудрість, удачу та щастя.

І тільки після цього лялька стала **дитячою іграшкою**.

ОСНОВНА ЧАСТИНА(Див. ДОДАТОК 1, 2 , 3)

- **Інструктаж**: чіткий показ прийомів роботи, та акцент на техніці безпеки.
- Виготовлення ляльки-мотанки:

1. Починаємо з голови. Вдвічі складену вдовж смужку домотканого полотна скручуємо у щільний рулончик.
2. Кладемо рулончик приблизно посередині ближче до краю шматка полотна для голови. Скручуємо полотно трубочкою.
3. Згинаємо полотняну трубочку так, щоб край рулончика був на згині.
4. Формуємо голову, обвиваючи ниткою шию.
5. З кольорових ниток муліне викладаємо на обличчі хрест. Для цього нитку спочатку нитку фіксуємо, обвивши її навколо шиї, а потім багаторазово прокладаємо знизу вгору по центру обличчя, обов'язково за годинниковою стрілкою.
   Намотавши вертикальні лінії, переходимо до горизонтальних.
6. Добавляємо нитку іншого кольору і усе покроково повторюємо. Контролюємо ширину полос і симетричність їх розташування.
7. Скручуємо в рулончик клаптик полотна, призначений для рук, обмотуємо його у перехрест товстою ниткою і на кінцях перев'язуємо долоньки.
8. Готові ручки просовуємо поміж тканиною під шиєю, та фіксуємо.
9. Щоб тулуб був твердий і стійкий, ховаємо в складках тканини основу – скручену в рулон газету.
10. Щільно обмотуємо тулуб ляльки товстою ниткою.

Залишилося вбрати ляльку.

1. Неодмінний елемент вбрання – **головний убір**, що символізує зв'язок із космосом.Це може бути хустка, шапка, або віночок.

Нижню хусточку можна зробити умовною. Для цього невеличкий клаптик тканини накладається лицьовим боком на обличчя, по верхньому краю хреста обмотується ниткою, фіксується вузликом і вивертається нагору.

За нижню хустку може правити тасьма. Дві смужки тасьми перепинемо через плечі й зафіксуємо на талії – вийде жилетка.

Запинаємо голову ляльки ще однією хусточкою. Можна зав'язати її, як у Солохи.

Далі надягаємо **спідницю**, яка є символом землі.

1. Одягаємо спочатку нижню спідницю: виворітним боком наверх обертаємо клапоть тканини кругом верхньої частини тулуба і примотуємо його до тулуба, злегка приборкючи. Запах спідниці повинен бути позаду.
2. Відгибаємо нижню спідницю дро низу і примотуємо клапоть верхньої спідниці до тулуба під руками.

3. Поверх спідниці обпинаємо **фартух** – символ зв'язку жінки із землею: що фартух довший, то міцніший цей зв'язок.
4. Дуже важлива деталь вбрання ляльки – **пасок**: він захищає від усього лихого. Пасок можна зробити зв стрічки або з міцної нитки.

Наша лялька – мотанка готова

Гімнастика для очей – віршовані вправи для очей для дітей.

2. Практична робота: головний етап

3. Корекція:індивідуальна допомога

ЗАКЛЮЧНА ЧАСТИНА

1. Підбиття підсумків, аналіз виконаних робіт (у формі виставки або обміну враженнями.
2. Що було найважчим? Що вдалося найкраще?
3. Прибирання робочих місць: привчання до культури праці.

ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ:

1. Здобувачі освіти (діти) розширюють своє уявлення про творчі можливості у техніці створення фольклорного фільму з використанням ляльок-мотанок.
2. На прикладі створення традиційної ляльки-мотанки знайомляться з основними принципами і прийомами роботи.
3. Розвивають дрібну моторику та координацію рухів.
4. Вчаться оцінювати роботу товаришів.

Література

Боряк О.О. Україна: етнокультурна мозаїка/ О.О.Боряк, - К,:Либідь, 2006.
Скуратівський В.Т. Дідух: Свята Українського народу В.Т. Скуратівський,-К.: Освта, 1995.
Тарасова О.О. Таємничий світ ляльки – мотанки/ О.О. Тарасова.-К.:Либідь, 2015.
Тарасова О.О. Ляльки – мотанки. Обереги для вашої оселі, що дарують успіх, багатство, щастя./О.О. Тарасова – Харків: Клуб сімейного дозвілля, 2014.

ДОДАТОК 1

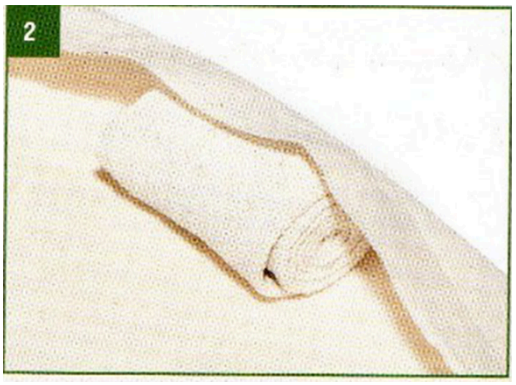

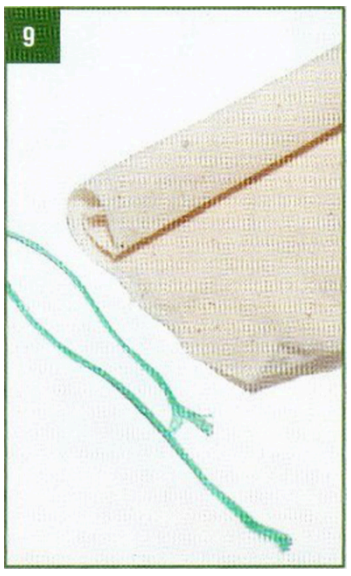

ДОДАТОК 2

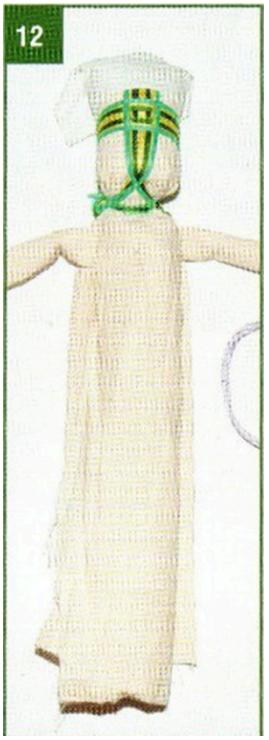

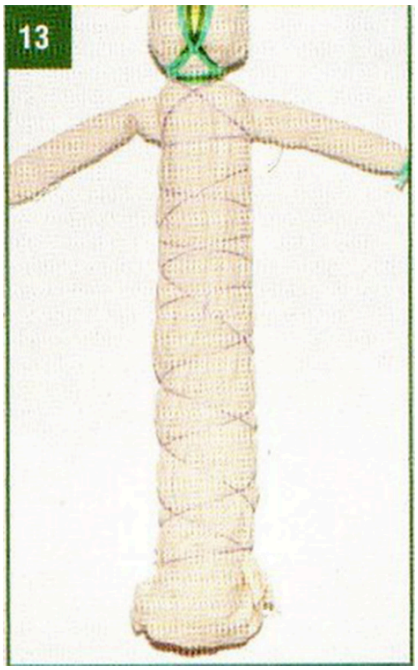

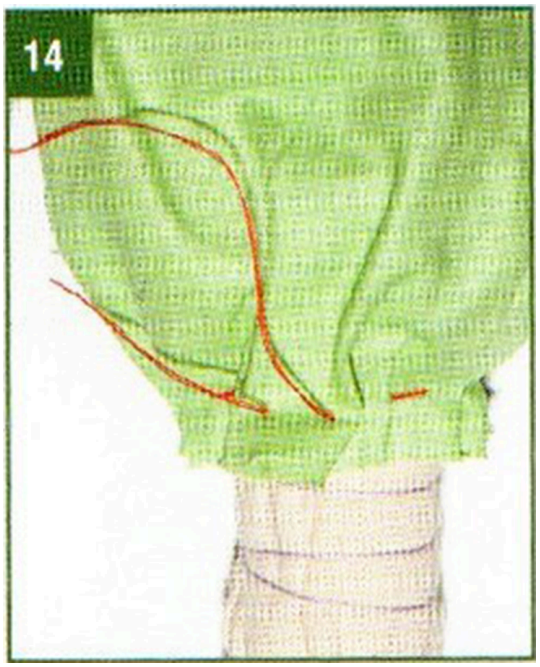

ДОДАТОК 3